

**СУБ'ЄКТИ АДМІНІСТРАТИВНОГО ПРАВА,
ЯКІ РЕАЛІЗУЮТЬ ПУБЛІЧНУ ПРАВОЗДАТНІСТЬ
У СФЕРІ ПЕНСІЙНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ**

Сокуренко Олена Анатоліївна

кандидат юридичних наук, доцент,

доцент кафедри права та правоохоронної діяльності

Центральноукраїнський державний університет

імені Володимира Винниченка

м. Кропивницький, Україна

Органи пенсійного забезпечення, в першу чергу є суб'єктами адміністративного права, регулюються його нормами та безпосередньо реалізують публічну правоздатність у сфері пенсійного забезпечення. Дані органи є структуровані, організаційно об'єднані, на чолі мають керівний склад. Вони являються самостійними учасниками у правовому регулюванні, наділяються правовим статусом, тобто правами й обов'язками, правоздатністю.

В той же час, правове регулювання його діяльності не обмежується визначенням статусу, а торкається широкого кола питань, що характеризують динаміку взаємовідносин як серед суб'єктів пенсійного забезпечення, так і по відношенню до інших суб'єктів.

У сфері пенсійного забезпечення суб'єкти адміністративного права, які реалізують публічну правоздатність мають ієрархічну систему органів державної влади зі спільною метою, завданнями, функціями, побудовану за об'єктивними закономірностями.

Вплив здійснюється за рахунок соціальних та організаційних факторів, які в сукупності охоплюють єдність мети, функціональну незалежність, ієрархію внутрішньої організації та ін. Відповідно, на сьогоднішній день, становлення даної системи є не завершеним етапом, відбувається пошук оптимальнішої моделі державного регулювання у сфері пенсійного забезпечення, направлений на ліквідацію її менш ефективних ланок, впровадження нових підходів.

Таким чином, система суб'єктів державного регулювання у пенсійній сфері може бути визначена на підставі аналізу притаманності ознак суб'єкта управління. Виділяють такі ознаки: 1) наявність певної організаційно-правової форми, в якій здійснюється управлінська діяльність. Наявність такої форми передбачає певну структурну відокремленість суб'єкта, порядок утворення, діяльності, реорганізації, ліквідації якого регулюється нормами права; 2) зовнішня

відокремленість, що характеризується наявністю системоутворюючих ознак: юридичне відокремлене і закріплене майно, самостійний баланс, статутні документи тощо; 3) наявність державно-владних повноважень, визначених відповідним нормативним актом про цей орган [1, с. 84]. С. Засулько до зазначених ознак, додатково відносить: є складовою й у той же час організаційно відокремленою та самостійною частиною державного механізму; здійснює завдання та функції у встановленому державою порядку відповідно до державної політики [2].

Пенсійне забезпечення є вагомим напрямом у державній діяльності, адже саме державні органи посідають основну ланку, що направлена на здійснення державного регулювання у зазначеній сфері. Держава делегує їм відповідні повноваження у сфері соціального захисту населення.

О. Надієнко у своєму дослідженні, акцентує увагу, що за ознакою змісту повноважень у системі суб'єктів державного регулювання пенсійного забезпечення можливо виділити групу інституційних (загальних) суб'єктів, які виконують загальні регулятивні повноваження, формують умови функціонування пенсійної сфери. Окремо слід указати Верховну Раду України (ВРУ), яка виконує установчі завдання стосовно пенсійної сфери, створюючи її саму шляхом прийняття правових актів, що виконують первісну функцію організації, передбачають наявність відповідного правового інституту, визначають правовий статус органів. Також ВРУ визначає напрямки державної політики у пенсійній сфері, законодавчі основи її реалізації [1, с. 85].

Також, Президент України відіграє важливу роль в структурі цих органів, адже виступає главою держави, гарантом додержання прав і свобод людини. Конституційний статус Президента та закріплені за ним установчі, кадрові повноваження передбачають його досить значну роль у формуванні системи органів виконавчої влади, зокрема й у сфері пенсійного забезпечення.

Президент України, крім своїх установчих функцій, вирішує окремі питання пенсійного забезпечення шляхом видання відповідних указів, наприклад, про статус ветеранів військової служби та гарантії їх соціального захисту; про впорядкування відбору на загальнообов'язкове державне пенсійне страхування та раціонального використання коштів Пенсійного фонду України (ПФУ); про актуальні напрямки реформ у сфері пенсійного забезпечення в Україні тощо.

Щорічні послання Президента до Верховної Ради набувають значення як концептуальні документи, що відображають позицію глави держави щодо найважливіших питань розвитку країни, особливо у пенсійній сфері [2].

До групи інституційних (загальних) суб'єктів належить і Кабінет Міністрів України (КМУ) – вищий орган у системі органів виконавчої

влади, який здійснює загальне державне регулювання діяльності у пенсійній сфері. КМУ спрямовує та координує роботу органів виконавчої влади, зокрема тих, які забезпечують проведення державної політики у пенсійній сфері шляхом видання правових актів управління, організовує та контролює діяльність відповідних суб'єктів безпосередньо або через центральні органи виконавчої влади, місцеві державні адміністрації й інші підвідомчі йому органи. Наразі саме під егідою КМУ розроблюються та вносяться на розгляд до ВРУ основні законопроекти щодо державного регулювання у сфері пенсійного забезпечення [1, с. 86].

До галузевої групи норм, віднесемо суб'єктів, специфіка їх повноважень і функціональний аспект регулювання та контролю являється основним.

Це Міністерство соціальної політики (Мінсоцполітики) України як головний орган у системі центральних органів виконавчої влади з формування та забезпечення реалізації державної політики у сфері соціального захисту населення та його органи на місцях, ПФУ як центральний орган виконавчої влади, що забезпечує реалізацію державної політики з питань пенсійного забезпечення та збору, облік доходів від сплати одноразового внеску на загальнообов'язкове соціальне страхування держави та її територіальних одиниць [5, с. 203].

До третьої групи суб'єктів – спеціальних – слід віднести Національну комісію, що здійснює державне регулювання у сфері ринків фінансових послуг (Нацкомфінпослуг), Національну комісію з цінних паперів та фондового ринку (НКЦПФР), Антимонопольний комітет України, Національний банк України (НБУ). До спеціальних суб'єктів належать ті, що мають окремі повноваження, які не є їх основними, або ті, які мають повноваження щодо окремих складових сфери пенсійного забезпечення [1, с. 86].

Таким чином, система включає вищі, центральні та місцеві органи виконавчої влади, а також органи місцевого самоврядування, органи загальної та спеціальної компетенції. Система державних органів безпосередньо пов'язана з внутрішніми та зовнішніми зв'язками держави. Зовнішні зв'язки елементів системи суб'єктів державного регулювання у сфері пенсійного забезпечення пов'язують їх з іншими складовими державного механізму, визначають їх місце в ньому.

Література:

1. Надієнко О. І. Реформування суб'єктів державного регулювання у сфері пенсійного забезпечення в Україні. *Право і суспільство*. 2012. № 5. С. 83–90.

2. Засулько С. С. Адміністративно-правове регулювання у сфері забезпечення техногенної безпеки в Україні : дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.07.К., 2005.

3. Бойко М. Д. Право пенсійного забезпечення в Україні : навч. посіб. 2-ге вид., випр. і доп. К., 2006.

4. Гуцалова Ю. Є. Фінансово-економічна сутність пенсійного забезпечення в Україні. *Економічний вісник*. 2015. № 2. С. 86–93.

5. Шумило М. М. Правовідносини у сфері пенсійного забезпечення в Україні : монографія. Київ, 2016. 680 с.

DOI <https://doi.org/10.36059/978-966-397-351-7-64>

ТРАНСФОРМАЦІЯ ПРАВОВОГО СТАТУСУ ДЕРЖАВНИХ СЛУЖБОВЦІВ В УМОВАХ ВІЙНИ

Хребтова Алєся Анатоліївна

*кандидат наук з державного управління, доцент,
доцент кафедри фундаментальних і галузевих юридичних наук
Кременчуцький національний університет
імені Михайла Остроградського
м. Кременчук, Україна*

Як відомо, 24 лютого 2022 року в Україні було введено правовий режим військового стану у зв'язку зі збройною агресією російської федерації проти України. Повномасштабне вторгнення рф на територію нашої держави, серед іншого, вплинуло й на сферу державного управління. Зокрема, на правовий статус державних службовців. Таких висновків можна дійти проаналізувавши законодавчі новели воєнного часу з питань державної служби.

Так, у період дії воєнного стану в Україні, з метою належного забезпечення діяльності органів публічної влади, на законодавчому рівні було врегульовано низку проблем, які виникли щодо комплектування органів влади, а також щодо організації їх діяльності [1, с. 312]. При цьому, важливо відзначити, що конкретні ролі, обов'язки та вказівки можуть відрізнятися залежно від характеру посади службовця, юрисдикції та правових рамок, які регулюють його роботу, та, навіть, регіону та конкретної безпекової ситуації [2, с. 14].

Першочергово змін зазнав правовий статус державних службовців в аспекті трудових відносин. Маємо на увазі зміни внесені Законом України «Про організацію трудових відносин в умовах воєнного стану»